

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 70/2017 Dosar nr. [1248/1/2017](#)

Pronunțată în ședință publică astăzi, 16 octombrie 2017

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 935 din 27/11/2017

Gabriela Elena Bogasiu - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului -

Doina Popescu - pentru președintele delegat al Secției I civile

Eugenia Voichecki - președintele Secției a II-a civile

Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Crețu Dragu - judecător la Secția I civilă

Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă

Florentin Sorin Drăguț - judecător la Secția I civilă

Paula C. Pantea - judecător la Secția I civilă

Aurelia Rusu - judecător la Secția I civilă

Iulia Manuela Cîrnu - judecător la Secția a II-a civilă

Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Magdalena Dănăilă - judecător la Secția a II-a civilă

Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă

Carmen Trănica Teau - judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Năstasie - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Cristian Daniel Oana - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Dana Iarina Vartires - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Eugenia Ion - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Angelica Denisa Stănișor - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept investit cu soluționarea Dosarului nr. 1.248/1/2017 este constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă în Dosarul nr. 5.412/118/2016, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, nefiind depuse de către părți puncte de vedere formulate în scris privind chestiunea de drept supusă judecării. La dosar au fost transmise de către instanțele naționale opiniile teoretice și practica judiciară identificată în materie. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii. În cauză s-au solicitat opinii ale unor specialiști, în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (11) cu referire la art. 516 alin. (6) din Codul de procedură civilă, fiind

depuse punctele de vedere exprimate de doamna prof. univ. dr. Raluca Dimitriu, precum și de domnul prof. univ. dr. Alexandru Athanasiu și doamna asist. univ. dr. Ana-Maria Vlăsceanu din cadrul Departamentului de Drept privat din cadrul Facultății de Drept de la Universitatea din București.

Doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, constată că nu există chestiuni prealabile sau excepții, iar completul rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 20 aprilie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 5.412/118/2016, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: Dacă majorarea pensiei de serviciu, prevăzută de art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1), pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură [noțiune înțeleasă prin raportare la art. 82 alin. (2) din aceeași lege ca incluzând și perioada în care titularul pensiei a exercitat profesia de avocat], se aplică și în considerarea perioadei în care titularul pensiei de serviciu a exercitat profesia de avocat după data eliberării din funcția de procuror și obținerea pensiei de serviciu, cu ocazia recalculării acestei pensii, potrivit art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005, raportat la art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

II. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept menționată

2. Prin cererea de chemare în judecată reclamanta a solicitat, în contradictoriu cu pârâta Casa Județeană de Pensii Constanța, anularea Deciziei nr. xxxxxx din 1.06.2016 și obligarea pârâtei să emită o nouă decizie în care să includă și majorarea pensiei cu 5%, potrivit art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 303/2004), respectiv cu 1% pentru fiecare an care depășește vechimea minimă de 25 de ani în magistratură.

3. Prin Sentința nr. 2.558 din 18 octombrie 2016, Tribunalul Constanța - Secția I civilă a respins cererea ca nefondată, reținând că vechimea în magistratură pentru perioada lucrată ca avocat poate fi valorificată de procuror în momentul ieșirii la pensie, fiind vorba despre o perioadă anterioară solicitării pensiei de serviciu. Dispozițiile art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind majorarea cu 1% pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură de 25 de ani fac trimitere la alin. (1) și (2), unde se reglementează în mod expres calitatea persoanelor care beneficiază de aceste dispoziții. În speță, în momentul solicitării majorării în discuție, reclamanta nu mai deținea calitatea de procuror, ci pe aceea de avocat, iar majorarea solicitată privește o perioadă lucrată ca avocat ulterior pensionării. Or, pensia de serviciu acordată magistratului în considerarea acestei calități în momentul pensionării sale nu se poate majora pentru o perioadă lucrată ulterior, în considerarea unui stagiul realizat într-un sistem neintegrat celui public.

4. Împotriva acestei sentințe a formulat apel reclamanta, solicitând schimbarea acesteia în tot, în sensul admiterii acțiunii.

5. În cadrul judecății în apel, reclamanta a solicitat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării problemei de drept referitoare la interpretarea dispozițiilor art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, în sensul de a se stabili dacă se poate acorda majorarea de 1% pentru fiecare an de vechime în magistratură ce depășește vechimea de 25 de ani, în condițiile în care aceasta este constituită ca urmare a vechimii realizate după data ieșirii la pensie din funcția de magistrat și după împlinirea vârstei de 60 de ani.

III. Aspectele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

6. Prin Încheierea de sesizare din 20 aprilie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 5.412/118/2016, Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, reținând următoarele aspecte:

7. În primul rând, instanța de trimitere a argumentat pe larg caracterul dificil al chestiunii de drept, arătând că speța evidențiază diferența de tratament juridic, din perspectiva luării în considerare la stabilirea vechimii în funcția de judecător sau de procuror a perioadei în care beneficiarul pensiei de serviciu a exercitat profesia de avocat, între persoanele care au exercitat această din urmă profesie înaintea acordării pensiei de serviciu prevăzute de art. 82 din Legea nr. 303/2004 și cele care au exercitat-o ulterior.

8. La o primă examinare a alin. (1) și (2) ale acestui articol, s-a subliniat că se poate ajunge la concluzia că vechimea în funcția de judecător sau procuror, care constituie condiția esențială a acordării pensiei de serviciu, este numai aceea înregistrată până la data acordării pensiei de serviciu, ceea ce înseamnă că ea poate cuprinde numai vechimea în profesia de avocat anterioară numirii în funcția de judecător sau procuror.

9. În sprijinul acestei soluții se poate reține că, potrivit textelor citate, de pensia de serviciu beneficiază "judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și foștii judecători și procurori financiari și consilierii de conturi de la secția jurisdicțională care au exercitat aceste funcții la Curtea de Conturi", deci nu și avocații care au exercitat în trecut profesia de judecător. S-ar putea reține, așadar, de vreme ce pensia de serviciu se poate acorda doar persoanelor având funcțiile sus-menționate, că acestea trebuie să exercite efectiv aceste funcții la data acordării pensiei.

10. În continuare, s-a mai evidențiat că se poate observa că art. 82 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 303/2004, referitor la asimilarea unor profesii printre care și cea de avocat, se aplică cu ocazia acordării pensiei și, întrucât la această dată persoana în cauză exercită efectiv una dintre profesiile enumerate la teza întâi, vechimea în profesia de avocat care se ia în considerare nu poate fi decât anterioară numirii în funcțiile respective, în speță cea de procuror.

11. În acest sens și justificarea diferenței de tratament juridic între magistrații care au exercitat profesia de avocat înainte de a fi devenit magistrați și cei care au exercitat-o ulterior, în sensul că legiuitorul a urmărit prin art. 82 din Legea nr. 303/2004 să consolideze statutul judecătorilor și procurorilor (aflați în funcție), oferindu-le perspectiva obținerii unei pensii de serviciu în scopul garantării independenței și imparțialității lor, fundament al statutului de drept, ceea ce corespunde, în esență, unei măsuri de asigurare a unui înalt nivel de calitate în exercitarea acestor profesii. Din această perspectivă, prestarea după data eliberării din funcție a profesiei de avocat pare a nu mai răspunde acestui obiectiv.

12. În această ordine de idei, instanța de trimitere a arătat că pensia de serviciu, fiind privită ca un beneficiu al magistraților în funcție, ar putea justifica soluția că o persoană care a exercitat profesia de avocat timp de 19 ani și apoi pe cea de procuror timp de 6 ani are dreptul la pensie de serviciu, în vreme ce o persoană care a exercitat profesia de magistrat timp de 19 ani și apoi pe cea de avocat timp de 6 ani nu are acest drept, iar art. 82 din Legea nr. 303/2004 susține pe deplin această interpretare.

13. Curtea de apel a arătat însă că argumentația de mai sus, bazată pe obiectivul urmărit de legiuitor prin instituirea pensiei de serviciu, nu se prezintă la fel de convingător în ceea ce privește situația magistraților care beneficiază deja de pensie de serviciu, pentru stabilirea cuantumului acesteia. Odată ce obiectivul urmărit de legiuitor pe parcursul carierei magistratului a fost atins, acesta obținând în contraprestație pensia de serviciu, singura problemă rămasă în discuție rămâne determinarea cuantumului ei.

14. S-a argumentat că, așa cum dreptul la acordarea pensiei de serviciu ține de statutul magistratului, la fel și exercitarea în continuare a unei profesii juridice se poate califica drept aparținând aceluiași statut, la fel ca și tratarea în mod egal, sub aspectul stabilirii cuantumului pensiei de serviciu, a tuturor beneficiarilor acestei pensii care au exercitat profesii asimilate, adică fie înainte, fie după ce au fost magistrați. Altfel spus, strict în ceea ce privește determinarea cuantumului pensiei de serviciu, vechimea în magistratură se determină prin adăugarea perioadelor în care beneficiarii au exercitat profesii asimilate, precum cea de avocat, fiind greu de explicat de ce perioadele astfel adăugate sunt numai cele anterioare exercitării funcției de magistrat, respectiv cu ce este mai meritorie activitatea unui magistrat care a lucrat 5 ani ca avocat și apoi 25 de ani ca procuror în comparație cu cea a altui magistrat, care a lucrat 25 de ani ca procuror și apoi 5 ani ca avocat.

15. S-a concluzionat astfel că este necesară examinarea de ansamblu a consecințelor asimilării unor profesii cu cele prevăzute la art. 82 alin. (1) și alin. (2) teza întâi din Legea nr. 303/2004, din perspectiva situațiilor de fapt previzibile cărora o soluție de principiu le va fi aplicabilă, pornind de la ideea, legată de obiectivul unității practicii judiciare, că o soluție individuală trebuie să fie integrată celei de principiu.

16. Interpretarea voinței legiuitorului în privința chestiunii de drept ridicate devine, în opinia instanței de trimitere, cu atât mai dificilă în contextul de ansamblu rezultat din luarea în considerare și a art. 82 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, care permite acordarea pensiei de serviciu persoanelor care au obținut vechimea cerută de alin. (1) sau (3), chiar dacă, la data pensionării, după împlinirea vârstei de 60 de ani, au altă ocupație. Așa fiind, o persoană care a lucrat ca procuror timp de 25 de ani și nu solicită acordarea pensiei de serviciu potrivit art. 82 alin. (2), dar este eliberată din funcție din motive neimputabile și exercită în continuare profesia de avocat până la împlinirea vârstei de 60 de ani, poate obține pensie de serviciu.

17. Într-o asemenea situație, dreptul la pensia de serviciu fiind incontestabil prevăzut de lege, se pune problema, de asemenea, pentru determinarea cuantumului acesteia, a luării în calcul a perioadei lucrate ca avocat după data eliberării din funcție.

18. Legea nr. 303/2004 nu prevede posibilitatea recalculării pensiei de serviciu prin luarea în calcul a unei vechimi ulterioare eliberării din funcție, dar nici nu o interzice, astfel că sunt aplicabile prevederile generale ale art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 263/2010).

19. Cel puțin în situația în care, după data eliberării din funcție și obținerea pensiei de serviciu, persoana în cauză exercită una dintre profesiile prevăzute de art. 82 alin. (1) și art. 82 alin. (2) teza întâi din Legea nr. 303/2004 (de exemplu, este numită din nou magistrat), nu ar exista niciun argument împotriva luării în considerare a perioadei ulterior intrate în calculul vechimii în magistratură, neputând-se accepta ca o perioadă lucrată în funcția de magistrat să nu poată fi luată în considerare la stabilirea vechimii în magistratură.

20. Atâta vreme cât această vechime poate face obiectul unei recalculări ca urmare a exercitării din nou, după data eliberării din funcția de magistrat și obținerea pensiei de serviciu, a profesiei de magistrat, fără a se pune problema acordării unei alte pensii de serviciu, instanța de trimitere a afirmat că se poate susține și recalcularea în cazul exercitării profesiilor prevăzute la art. 82 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 303/2004, de vreme ce legea nu face o asemenea distincție.

21. Instanța de sesizare a evocat, ca exemplu de principiu, cazul în care, după data eliberării din

funcția de magistrat, persoana în cauză a lucrat ca avocat și apoi din nou ca magistrat. În acest caz s-ar putea pune problema, cu ocazia recalculării pensiei de serviciu, a luării în calcul a vechimii în profesia de avocat, de vreme ce aceasta a fost înregistrată anterior ultimei eliberări din funcția de magistrat, chiar dacă vechimea în profesia de avocat a fost înregistrată după data acordării pensiei de serviciu. Or, în acest context, ar fi greu de susținut că pensia astfel recalculată ar putea fi, prin refuzul luării în calcul a vechimii în profesia de avocat, mai mică decât dacă cel în cauză ar fi solicitat, cu ocazia respectivă, chiar acordarea pensiei de serviciu, întrucât nu o solicitase anterior, deși avea acest drept.

22. Așadar, atâta vreme cât există un caz în care vechimea în funcția de avocat poate sta la baza recalculării pensiei de serviciu, chiar dacă a fost înregistrată ulterior acordării acesteia, este dificilă fundamentarea diferenței de tratament în privința vechimii în profesia de avocat neurmată de exercitarea funcției de magistrat.

23. Art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005 (Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004), prevede că "Recalcularea pensiilor de serviciu în condițiile art. 95 și 169 din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, se face la cererea persoanei îndreptățite."

24. Art. 95 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 19/2000) prevedea că "Beneficiarii pensiei pentru limită de vârstă pot solicita recalcularea pensiei după realizarea fiecărui stagi de cotizare de minimum 12 luni."

25. Ca urmare a abrogării Legii nr. 19/2000 prin art. 196 lit. a) din Legea nr. 263/2010, începând de la 1 ianuarie 2011, trimiterea art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 se interpretează ca vizând textul care reglementează aceeași instituție juridică din legea aflată în vigoare, adică art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010 potrivit căror: " (4) Pensionarii pentru limită de vârstă care, după data înscrierii la pensie, realizează stagi de cotizare, pot solicita recalcularea pensiei, în condițiile legii. (5) Sumele rezultate în urma aplicării prevederilor alin. (3) și (4) se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea."

26. Așadar, art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 prevede expres, prin trimiterea la normele generale care reglementează pensia pentru limită de vârstă [natură juridică proprie și pensiei de serviciu, potrivit art. 82 alin. (8) din Legea nr. 303/2004], posibilitatea recalculării pensiei de serviciu prin luarea în considerare a perioadelor lucrate ulterior acordării pensiei de serviciu.

27. Dacă aceste perioade lucrate ulterior pot fi numai în profesiile enunțate de art. 82 alin. (1) și alin. (2) teza întâi din Legea nr. 303/2004 sau pot fi și în profesiile menționate la art. 82 alin. (2) teza a doua nu este prevăzut expres de către legiuitor, astfel încât analiza corelată a prevederilor legale, în contextul dificultății de pătrundere a obiectivului urmărit de legiuitor prin asimilarea vechimii în anumite profesii la vechimea în funcția de magistrat, ar putea determina soluții diferite din partea instanțelor judecătorești.

28. Instanța de trimitere a mai reținut că problema de drept semnalată nu a făcut obiectul unui recurs în interesul legii sau al unei hotărâri prealabile și nici nu face obiectul unor astfel de sesizări aflate în curs de soluționare.

29. S-a apreciat că suntem în prezența unei chestiuni de drept noi, întrucât în practica judiciară nu s-a cristalizat o jurisprudență unitară sau neunitară.

30. În contextul oferit de procedura dezlegării unor chestiuni de drept, intră în atribuțiile

instanțelor de ultim grad să identifice problemele de drept care, din cauza neclarității ori necorelării prevederilor legale care generează dificultăți inerente în interpretare, pot conduce la pronunțarea unor soluții diferite de către instanțele de judecată. Prin sesizarea instanței supreme în vederea dezlegării unor asemenea chestiuni de drept se asigură obiectivul urmărit prin art. 519-521 din Codul de procedură civilă, respectiv prevenirea apariției unei jurisprudențe neunitare.

IV. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

31. Apelanta-reclamantă a susținut că din art. 82 raportat la art. 86 din Legea nr. 303/2004 nu rezultă dacă, pentru vechimea în muncă realizată prin desfășurarea de activități asimilate, implicit pentru desfășurarea profesiei de avocat, ulterior ieșirii la pensie, se recunoaște un efect parțial în privința recalcularii pensiei. Pe de altă parte, textele invocate nu fac nicio distincție între adăugarea stagiului realizat ca avocat sau activități asimilate la vechimea ca procuror sau judecător, în vederea deschiderii sau recalcularii dreptului la pensie, și cumulul acestor perioade în vederea recalcularii pensiei de serviciu.

32. Intimata-pârâtă a arătat că art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 prevede recalcularea doar prin adăugarea unor perioade de vechime în magistratură/funcție realizate după pensionare sau nevalorificate la calculul inițial, iar stagiul de cotizare realizat de apelantă după data stabilirii dreptului de pensie specială a fost realizat într-un sistem neintegrat celui public, astfel că nu poate fi fructificat cu ocazia recalcularii pensiei speciale.

33. După comunicarea raportului, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, părțile nu au formulat puncte de vedere asupra chestiunii de drept supuse judecării.

V. Punctul de vedere al titularului sesizării cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

34. Completul de judecată al Curții de Apel Constanța - Secția I civilă a arătat, prin încheierea de sesizare, că problema de drept care face obiectul sesizării este urmarea directă a neclarității prevederilor legale de a căror interpretare depinde soluționarea cauzei, respectiv a necorelării lor depline în contextul neanticipării diverselor situații ivite în practică, ceea ce generează dificultăți în conturarea unor principii care să asigure soluționarea unitară a cauzelor de către instanțele de judecată.

35. În acest context, asupra chestiunii de drept care face obiectul sesizării, instanța de trimitere și-a exprimat punctul de vedere în sensul unui răspuns negativ, apreciind, cu toate dificultățile de interpretare semnalate, că modul de formulare a prevederilor legale analizate nu permite abordarea diferită a vechimii necesare acordării pensiei de serviciu și a vechimii necesare calculării cuantumului acesteia, cea din urmă noțiune fiind echivalentă cu prima. Astfel, de lege lata, vechimea în profesia de avocat se ia în considerare la calculul pensiei de serviciu în aceeași măsură în care se ia în considerare și la acordarea acesteia, adică numai cea exercitată anterior eliberării din funcția de magistrat.

36. Nu prezintă însă relevanță faptul că exercitarea profesiei de avocat presupune plata de contribuții de asigurări sociale în cadrul unui sistem neintegrat celui public, o asemenea distincție nefiind prevăzută de lege în privința calculării vechimii în funcțiile prevăzute la art. 82 alin. (1) și (2) din Legea nr. 303/2004.

37. Prin Decizia nr. 26/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 803 din 29 octombrie 2015, s-a stabilit că: "Majorarea prevăzută de dispozițiile art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de 1% pentru fiecare an care depășește vechimea minimă de 25 de ani, se aplică în condițiile în care în calculul vechimii de 25 de ani, ca și pentru vechimea ce depășește această limită, se au în vedere și perioadele desfășurate de către beneficiarii pensiei de serviciu în activitățile și funcțiile conexe celor de judecător și procuror, expres prevăzute de art. 82 alin. (1) și alin. (2) din lege, respectiv magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat

judecătorilor, judecător ori procuror financiar sau consilier de conturi, precum și în exercitarea profesiei de avocat, personal de specialitate juridică în fostele arbitraje de stat, consilier juridic sau jurisconsult."

38. Întrucât chestiunea de drept ridicată în speța de față nu a făcut obiectul acelei sesizări, prin decizia menționată nu s-a stabilit și dacă perioadele desfășurate de către beneficiarii pensiei de serviciu în activitățile și funcțiile conexe celor de judecător și procuror, expres prevăzute de art. 82 alin. (1) și alin. (2) din lege, pentru care se acordă majorarea prevăzută de art. 82 alin. (4), sunt numai cele anterioare sau pot fi și ulterioare obținerii pensiei de serviciu și eliberării din funcția de judecător sau procuror.

VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

39. În urma solicitării adresate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, instanțele naționale au înaintat hotărâri judecătorești relevante pronunțate în materia vizată de prezenta sesizare, precum și punctele de vedere teoretice exprimate de către judecători, relevând următoarele aspecte:

40. Deși cele mai multe dintre instanțele judecătorești nu au identificat practică judiciară, opinia cvasiunanimă exprimată este în sensul că majorarea pensiei de serviciu prevăzută de art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, cu 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1) pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură, nu se aplică și în considerarea perioadei în care titularul pensiei de serviciu a exercitat profesia de avocat după data eliberării din funcția de procuror și obținerea pensiei de serviciu, cu ocazia recalculării acestei pensii, potrivit art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004.

41. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 1.229/C/2041/III-5/2017 din 6 iunie 2017, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

42. Nu au fost identificate decizii ale Curții Constituționale referitoare la chestiunea de drept analizată.

43. Pot prezenta relevanță în ceea ce privește regimul juridic al pensiilor de serviciu ale magistraților Decizia Curții Constituționale nr. 262 din 5 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 385 din 20 mai 2016, Decizia Curții Constituționale nr. 501 din 30 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 618 din 14 august 2015, și Decizia Curții Constituționale nr. 433 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 768 din 10 decembrie 2013.

VIII. Opiniile exprimate de specialiștii consultați

44. Prin opinia formulată de doamna prof. univ. dr. Raluca Dimitriu s-a arătat că, în ceea ce privește problema de drept supusă dezlegării, se poate observa că, într-adevăr, prevederile legale în vigoare privind recalcularea pensiei de serviciu nu sunt suficient de clare pentru soluționarea cazurilor particulare care pot să apară, cum este și acesta de față.

45. Potrivit dispozițiilor art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, "Pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură prevăzută la alin. (1) și (2) la quantumul pensiei se adaugă câte 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1), fără a o putea depăși." După cum se observă, trimiterea, cât privește conceptul de vechime în magistratură, nu este făcută la dispozițiile art. 86 din lege, ci la enumerarea cuprinsă în primele două alineate ale art. 82, și anume vechimea obținută prin adiționarea perioadelor lucrate în magistratură stricto sensu, dar și în alte profesii conexe, enumerate în alin. (1) și (2).

46. Potrivit celor statuate prin Decizia nr. 26/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, vechimea în activitățile juridice conexe este considerată

vechime utilă nu numai pentru dobândirea pensiei de serviciu, ci și pentru majorarea acesteia, în condițiile art. 82 alin. (4).

47. Pentru a răspunde întrebării dacă desfășurarea de activități conexe de către persoana care beneficiază deja de pensia de serviciu îi dă acesteia dreptul la recalcularea acestei pensii, s-a subliniat că dreptul la recalcularea pensiei nu este reglementat în mod special pentru magistrați. Astfel, devin aplicabile dispozițiile legale generale, potrivit cărora pensionarii pentru limită de vârstă care, după data înscrierii la pensie, realizează stagiul de cotizare pot solicita recalcularea pensiei, în condițiile legii.

48. Prin urmare, problema sesizării este aceea dacă va putea fi valorificată și cu acest prilej vechimea în magistratură lato sensu, altfel spus, dacă activitatea desfășurată după pensionare, ca - spre exemplu - avocat, va putea fi asimilată activității de magistrat, putând fi luată în considerare la majorarea pensiei de serviciu.

49. În opinia exprimată, s-a făcut referire mai întâi la scopul esențial al consacării, prin norme derogatorii, a dreptului la pensie specială. Pensia de serviciu este concepută ca un beneficiu al desfășurării activității de magistrat și ca o componentă a independenței justiției. Jurisprudența Curții Constituționale în materie a statuat că aceasta a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și formării unei cariere în magistratură.

50. După pensionare, rolul stimulativ al pensiei speciale se menține cu privire la pensionarii care își continuă sau își reiau activitatea de magistrat, prin dreptul la majorarea acesteia. S-a înclinat spre opinia că acest rol nu se justifică, însă, în cazul pensionarilor beneficiari ai pensiei speciale care își desfășoară activitatea ca avocați. De aceea, față de caracterul excepțional al asimilării activității desfășurate în profesiile conexe celei de magistrat, la care se referă art. 82 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 303/2004, s-a apreciat că ea nu se poate extinde și pentru intervalul de după data obținerii pensiei de serviciu, cu scopul recalculării pensiei.

51. Prin opinia formulată, specialiștii Departamentului de Drept privat din cadrul Facultății de Drept de la Universitatea din București, domnul prof. univ. dr. Alexandru Athanasiu și doamna asist. univ. dr. Ana-Maria Vlăsceanu, au notat caracterul de noutate al dezbaterii, susținut cu precădere de inexistența unei jurisprudențe consolidate în materie și s-a concluzionat, în primul rând, că recalcularea pensiei de serviciu este o instituție în afara spiritului reglementărilor vizând pensia de serviciu, iar în al doilea rând, că mecanismele de ajustare a pensiei de serviciu sunt "activate" doar în momentul stabilirii acesteia.

52. În sinteză, concluzia s-a bazat pe examenul exhaustiv al naturii juridice a pensiei de serviciu din punctul de vedere al adresabilității, bazei și formulei de calcul, al mecanismului de ajustare a acesteia și pe distincția necesară între recalcularea pensiilor și majorarea pensiilor de serviciu ale magistraților.

53. În această opinie, cei care solicită o pensie de serviciu în baza art. 82 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 trebuie să exercite funcțiile prevăzute de lege - judecător, procuror, magistrat- asistent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, (fost) judecător și procuror financiar și consilier de conturi de la secția jurisdicțională care au exercitat aceste funcții la Curtea de Conturi - la data formulării cererii de înscriere la pensie.

54. Astfel, plecând de la elementele constitutive ale pensiei de serviciu, cum ar fi baza și formula de calcul, condițiile de acordare etc., ținând seama de excepționalitatea criteriilor care o constituie, în sensul caracterului vădit derogatoriu de la dreptul comun, s-a justificat ideea că pensia de serviciu întrunește toate elementele care o disting de o pensie de tipul celor reglementate de Legea nr. 263/2010.

55. Pe cale de consecință, prin condiționalitățile normative care conturează pensia de serviciu, aceasta primește un tratament juridic substanțial derogatoriu de la dreptul comun reprezentat de cadrul legislativ aplicabil pensiei pentru limită de vârstă, categorie prevăzută de art. 51 din Legea

nr. 263/2010. De aceea, și exercitarea dreptului la pensie de serviciu de către persoanele anume desemnate de textele de lege trebuie să aibă, ca punct de plecare, considerentul că regimul său juridic este derogatoriu de la dreptul comun.

56. Plecând de la premisa că prevederile cuprinse în Legea nr. 303/2004 sunt suficiente pentru reglementarea pensiei de serviciu, în opinia specialiștilor, nu este nevoie să se apeleze la dreptul comun prin împrumutul de norme, de tehnici și mecanisme juridice.

57. În acest sens, succedă concluzia că, în această materie, mecanismul recalculării pensiei, prevăzut de dreptul comun prin art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010, nu este posibil în privința pensiei de serviciu, deoarece ajustarea acesteia se realizează în condiții normative distincte, în conformitate cu prevederile art. 82 alin. (4) și ale art. 85 alin. (2) din Legea nr. 303/2004.

58. Poziționarea caracterului de lege specială a Legii nr. 303/2004 în raportul său cu Legea nr. 263/2010 imprimă, între altele, aplicarea sa prioritară și necondiționată asupra legii generale, în toate cazurile și, potrivit art. 67 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, transgresarea efectelor sale în timp, în concursul cu legea generală ulterioară.

59. Subliniind pseudoidentitatea dintre pensia de serviciu și pensia pentru limită de vârstă care ar putea să transpară prin interpretarea prevederilor art. 82 alin. (8) din Legea nr. 303/2004, autorii opiniei juridice au arătat că legislația pensiilor publice, cu referire la pensia pentru limită de vârstă, ar putea doar să completeze regimul juridic al pensiei de serviciu.

60. În acest context, s-a problematizat dacă este sau nu aplicabil art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010 și în privința pensiilor de serviciu reglementate de Legea nr. 303/2004, altfel spus, dacă mecanismul de recalculare a pensiilor pentru limită de vârstă este aplicabil și pensiilor de serviciu prin aplicarea art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004.

61. Succesiunea argumentelor prezentate a desprins concluzia că recalcularea pensiei este posibilă atunci când pensionarii cumulează această calitate cu cea de asigurat în sistemul public de pensii, la reluarea activității, prin reevaluarea stagiului de cotizare la stabilirea pensiei. Recalcularea pensiei are, în această situație, drept criteriu de reevaluare a pensiei, pe cel al contributivității, determinând modificarea cuantumului pensiei ca urmare a adăugării unui stagiu de cotizare, indiferent de durata acestuia.

62. Spre deosebire, situația reglementată de art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 presupune o majorare a pensiei de serviciu cu un cuantum de 1% pentru fiecare an lucrat peste cei 25 de ani care conferă dreptul la pensia de serviciu.

63. Examenul comparativ permite observația că textele de lege reglementează situații juridice distincte și că ajustarea pensiei se realizează după proceduri și criterii diferite, ceea ce exclude echivalența între acestea.

64. În acest sens, se subliniază că legiuitorul nu include spectrul recalculării pensiei în aplicarea art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, idee care se desprinde și din examenul legislației secundare, în fapt, textul de lege supus interpretării în vederea aplicării sale unitare vizând instituția majorării pensiei de serviciu.

65. S-a menționat, nu în ultimul rând, că, prin ipoteză, pensia de serviciu, prin toate elementele care o definesc, implică dobândirea acesteia odată cu îndeplinirea vechimii cerute de lege și se acordă în considerarea serviciului public prestat.

66. Prin transpunerea tuturor acestor argumente la datele de fapt ale sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, autorii acestei opinii au concluzionat că este posibil ca o persoană care beneficiază de pensie de serviciu să poată beneficia concomitent și de pensia din sistemul de pensii al avocaților, cu condiția ca dreptul la pensie să se fi realizat în fiecare dintre cele două sisteme potrivit legii aplicabile, la fel cum este posibil să se dea efect regulii unicității pensiei, prin recunoașterea stagiilor de cotizare în fiecare dintre cele două sisteme de asigurări sociale, iar

titularul pensiei să beneficieze de recunoașterea reciprocă a stagiilor de cotizare între cele două sisteme, potrivit Legii nr. 263/2010.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

67. Prin raportul întocmit în cauză, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă.

68. Asupra rezolvării de principiu a chestiunii de drept sesizate, opinia judecătorilor-raportori a fost că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, care prevăd majorarea pensiei de serviciu cu 1% din baza de calcul prevăzută de alin. (1) pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură, aceste dispoziții nu se aplică și în considerarea perioadei în care titularul pensiei de serviciu a exercitat profesia de avocat după data eliberării din funcție și obținerea pensiei de serviciu și nu pot reprezenta temei al recalculării acestei pensii, potrivit art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004, raportat la art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

69. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori, punctele de vedere ale părților, opiniile specialiștilor consultați și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

70. Pentru a evalua dacă sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este aptă să asigure îndeplinirea funcției pentru care a fost concepută, aceea de a pronunța o decizie interpretativă de principiu, în scopul de a preîntâmpina apariția unei practici neunitare la nivel național, se impune, în primul rând, evaluarea tuturor elementelor sesizării, adică verificarea atât a circumstanțelor care o generează, cât și a condițiilor care permit declanșarea mecanismului de interpretare.

71. Aceasta presupune verificarea îndeplinirii simultane a tuturor condițiilor prevăzute pentru declanșarea procedurii hotărârii prealabile, condiții extrase din dispozițiile legale redată în cele ce urmează.

72. Conform art. 519 din Codul de procedură civilă, "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

73. Conform art. 520 alin. (1) din Codul de procedură civilă, "Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție se face de către completul de judecată după dezbateri contradictorii, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 519, prin încheiere care nu este supusă niciunei căi de atac. Dacă prin încheiere se dispune sesizarea, aceasta va cuprinde motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit dispozițiilor art. 519, punctul de vedere al completului de judecată și al părților."

74. Textele citate conturează suma condițiilor care verifică admisibilitatea sesizării, care vor fi analizate după cum urmează:

75. Condiția privind existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță, în competența unui complet legal investit cu soluționarea sa este îndeplinită, întrucât titularul sesizării, Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă soluționează litigiul în apel, în ultimă instanță, cauza având ca obiect anularea unei prime decizii de pensionare și obligarea casei județene de pensii la emiterea unei noi decizii, care să includă și majorarea de 5%, prin aplicarea dispozițiilor art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, respectiv câte 1% pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură de 25 de ani.

76. Jurisdicția în materia asigurărilor sociale se realizează în condițiile Legii nr. 263/2010, prin intermediul tribunalelor și curților de apel, acestea din urmă soluționând apelurile declarate împotriva hotărârilor tribunalelor, în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 155 alin. (2) din lege.

77. Chestiunea de drept a cărei lămurire este solicitată Înaltei Curți de Casație și Justiție are înrâurire asupra modului de soluționare pe fond a cauzei, situația premisă permițând instanței sesizate concluzia că și această condiție de admisibilitate este îndeplinită.

78. Astfel, reclamanta este beneficiara unei pensii de serviciu, fiind eliberată din funcția de procuror în anul 2009, prin valorificarea unei vechimi de 28 de ani în această funcție. Ulterior, aceasta a exercitat profesia de avocat încă 5 ani, astfel cum rezultă din adeverința eliberată de Baroul Constanța, iar, în anul 2016, a solicitat casei județene de pensii emiterea unei noi decizii de pensionare care să includă o majorare de 5% a pensiei de serviciu, în temeiul dispozițiilor art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010 și ale art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, adresându-se, în cele din urmă, instanței competente, în temeiul art. 151 alin. (2) din Legea nr. 263/2010.

79. În aceste condiții, devin esențiale pentru soluționarea pe fond a pretenției atât compatibilitatea dintre aplicarea dispozițiilor art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010 și art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 cu cele ale art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, cât și lămurirea chestiunii dacă perioada lucrată de reclamantă ca avocat după pensionarea din funcția de magistrat reprezintă, în sensul art. 82 alin. (2) din Legea nr. 303/2004, vechime în magistratură care să îl îndreptățească pe titularul cererii la ajustarea pensiei de serviciu cu procentul prevăzut de art. 82 alin. (4) din aceeași lege.

80. Dualitatea interpretării dispozițiilor art. 82 din Legea nr. 303/2004 este relevantă de instanța de trimitere printr-o complexă expunere, aceasta conturând, deopotrivă, dificultatea problemei de drept cu care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată, urmare directă a neclarității prevederilor legale incidente, la care se pot adăuga, la nivel argumentativ, anumite considerente ale Deciziei nr. 26/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin care s-a decis că "Majorarea prevăzută de dispozițiile art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de 1% pentru fiecare an care depășește vechimea minimă de 25 ani, se aplică în condițiile în care în calculul vechimii de 25 de ani, ca și pentru vechimea ce depășește această limită se au în vedere și perioadele desfășurate de către beneficiarii pensiei de serviciu în activitățile și funcțiile conexe celor de judecător și procuror, expres prevăzute de art. 82 alin. (1) și alin. (2) din lege, respectiv magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor, judecător ori procuror financiar sau consilier de conturi, precum și în exercitarea profesiei de avocat, personal de specialitate juridică în fostele arbitraje de stat, consilier juridic sau jurisconsult."

81. De asemenea, chestiunea de drept identificată prezintă caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

82. În acest sens, se reține că instanța de apel subliniază prin sesizare că noutatea chestiunii de drept se caracterizează, ca condiție de admisibilitate, prin inexistența unei jurisprudențe consolidate în materie la nivelul instanțelor, indiferent de ierarhia lor, dar și prin echivocul formulărilor folosite de legiuitor și prin neclaritatea ipotezei normative la care dispozițiile legale sunt incidente.

83. Totodată, relația de cauzalitate normativă dintre dispozițiile alin. (4) al art. 82 și cele ale alin. (1) și (2) ale aceluiași articol din Legea nr. 303/2004, în ipoteza actualei sesizări, se impune a fi clarificată și în contextul Deciziei nr. 26/2015 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în dezlegarea unor chestiuni de drept care, la o primă vedere, ar permite interpretarea că titularii dreptului la pensie de serviciu pot beneficia de quantumul majorat al acesteia pentru fiecare an lucrat, peste cei 25 de ani, în profesiile menționate de lege ca relevante pentru calculul vechimii în magistratură, fără nicio distincție.

84. În fine, sesizarea îndeplinește și condițiile prefigurate în art. 520 din Codul de procedură

civilă, fiind făcută după dezbateri contradictorii și conținând argumentele care susțin admisibilitatea sa, punctul de vedere al instanței și al părților asupra acesteia.

85. În aceste condiții, se constată că sesizarea îndeplinește toate cerințele de admisibilitate pentru activarea mecanismului de unificare a practicii judiciare.

86. Pentru a conduce spre dezlegarea chestiunii de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție se impune lămurirea conceptului de pensie de serviciu, astfel cum este reglementat de Legea nr. 303/2004, și relația acesteia cu pensia pentru limită de vârstă reglementată de Legea nr. 263/2010.

87. Pentru acest demers este util de precizat că Legea nr. 303/2004 a intrat în vigoare la 27 septembrie 2004, a fost republicată în anul 2005 și a fost ulterior amendată prin mai multe acte normative, între care sunt relevante Legea nr. 29/2006 pentru completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 100/2007 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 97/2008.

88. În contextul acestei evoluții legislative, văzând sfera de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 303/2004, subiectele reglementării, baza și formula de calcul, precum și mecanismele de ajustare, rezultă fără îndoială că pensia reglementată prin acest act normativ este o pensie de serviciu, specială, care întrunește elemente care o disting esențial de o pensie de tipul celor reglementate de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

89. Toate criteriile care conturează configurația pensiei de serviciu îi imprimă un regim special, derogatoriu de la cel care este specific unei pensii pentru limită de vârstă, astfel cum aceasta este reglementată de dispozițiile art. 51 și următoarele din Legea nr. 263/2010.

90. Ca atare, orice interpretare juridică a dispozițiilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, rămâne tutelată de sorginea statutară a acestora, inclusiv în ceea ce privește dreptul la pensie și va avea ca punct de plecare ideea că regimul juridic al acesteia este unul special, derogatoriu de la dreptul comun. În acest sens, reglementarea juridică a pensiei de serviciu este, în principiu, distinctă de normele comune care reglementează sistemul pensiilor publice.

91. Numai în sensul acestor argumente poate fi interpretat alin. (8) al art. 82 din Legea nr. 303/2004, prin care se stabilește că pensia prevăzută de art. 82 alin. (1)-(7) are regimul juridic al unei pensii pentru limită de vârstă. Cu alte cuvinte, pensia de serviciu este calificată de lege ca pensie pentru limită de vârstă, de care se distinge însă în conținut, și nu este reglementată după dispozițiile aplicabile acesteia.

92. Dispozițiile de drept comun în materie de pensii nu pot fi văzute decât ca fiind complementare celor ale legii speciale, Legea nr. 303/2004, și numai dacă nu sunt incompatibile cu natura și specificul pensiei de serviciu.

93. Această abordare corespunde fără doar și poate unor rațiuni juridice și politice sociale care dau expresie concretă tezei potrivit căreia anumite categorii profesionale, prin serviciul public pe care îl exercită, garantează independența justiției și rolul acesteia în funcționarea statului, iar acestea se susțin și printr-o recunoaștere materială concretizată în drepturi bănești adecvate, inclusiv în forma pensiei de serviciu, ca o stimulare necesară și o întărire implicită a unei justiții independente.

94. Sub aceste auspicii necesar a fi relevat, se desprinde concluzia că, în relația sa cu Legea nr. 263/2010, în materia reglementării pensiilor, Legea nr. 303/2004 este lege specială, a cărei aplicare primează necondiționat și în toate cazurile asupra legii generale. De aceea, apelul la legea generală este posibil, în aceste condiții, numai dacă legea specială nu acoperă anumite domenii ale dreptului la pensia de serviciu pe care legea generală le reglementează sau dacă legea specială conține trimiteri exprese la dispozițiile celei generale.

95. De aceea, devine firească chestiunea de a lămuri dacă împrumutul de norme, conform celor ce precedă, este valorificabil în cazul analizat, altfel spus, dacă este posibilă o lămurire a modului de aplicare a dispozițiilor art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 prin prisma incidenței dispozițiilor art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010.

96. Se impune a cerceta dacă mecanismul de recalculare a pensiilor pentru limită de vârstă este aplicabil și titularilor unei pensii de serviciu, în condițiile în care, cum este ipoteza care generează întrebarea, ulterior pensionării din funcția de judecător sau procuror, persoana în cauză, care exercită profesia de avocat, poate solicita, prin recalculare, aplicarea procentului de 1% prevăzut de art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004.

97. Astfel, se observă că, prin instituția recalculării pensiei pentru limită de vârstă, a cărei reglementare o regăsim în dispozițiile art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010, i se permite pensionarului care își reia activitatea și cumulează calitatea de pensionar cu cea de asigurat în sistemul public de pensii să solicite adăugarea stagiilor de cotizare realizate ulterior emiterii deciziei de pensionare, adăugare care, de regulă, are ca efect mărirea pensiei inițial calculate.

98. Specific recalculării, în sistemul de pensii publice, este identificarea unui stagiului de cotizare, indiferent de durată. Astfel, pensionarul reîncadrat poate cere adăugarea stagiului de cotizare, ceea ce presupune reîntoarcerea în patrimoniul său a beneficiului cotizării sub forma unei pensii recalculate într-un quantum mai mare.

99. În acest context, recalcularea pensiei este operația tehnico-juridică de stabilire a unui nou quantum al pensiei ca urmare a apariției unei situații juridice neavute în vedere de organul competent la stabilirea inițială a pensiei și emiteria unei prime decizii de pensionare.

100. Prin prisma acestui aspect definitiv al noțiunii de recalculare a pensiei pentru limită de vârstă sub auspiciile dreptului comun în materie, se poate observa că dispozițiile art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 au în vedere nu o recalculare de tipul celei stabilite potrivit art. 107 alin. (4) din Legea nr. 263/2010, ci un mecanism de majorare cu 1% a quantumului pensiei pentru fiecare an lucrat peste cei 25 de ani stabiliți în condițiile art. 82 alin. (2) din Legea nr. 303/2004.

101. Acest mecanism este deopotrivă aplicabil în cazul stabilirii pensiei de serviciu a magistraților, la data emiterii deciziei, dar și în cazul în care, ulterior emiterii deciziei inițiale de pensionare, titularii pensiei de serviciu solicită adăugarea procentului de 1% pentru fiecare an efectuat în plus până la data eliberării din funcție.

102. Aceasta, întrucât, încă la prima vedere, transpare că una dintre condițiile acestei majorări o reprezintă adăugarea unei perioade de 1 an de exercitare a funcției peste cei 25 de ani deja efectuați. Apoi, formula de calcul a pensiei de serviciu se face prin raportare la dispozițiile art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, având ca reper indemnizația de încadrare brută lunară sau salariul de bază brut lunar și sporurile avute în vedere în ultima lună de activitate înainte de data pensionării, fiind deosebită de formula de recalculare prevăzută în sistemul de pensii publice. Un alt aspect de diferență al majorării pensiei în condițiile Legii nr. 303/2004, în comparație cu recalcularea pensiei, este acela că majorarea nu poate depăși, prin ajustarea cu 1% corespunzătoare fiecărui an lucrat în plus, procentul de 100%.

103. Așadar, chiar dacă s-ar putea susține, că, pe fond, atât recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, cât și majorarea pensiei instituită pentru pensiile de serviciu prin legea specială au ca efect ajustarea pensiei, diferențele specifice justifică deplin concluzia că, pentru pensia de serviciu a magistraților, există un unic temei, cuprins în Legea nr. 303/2004, suficient în sine pentru stabilirea dreptului la pensia de serviciu, dacă vechimea în activitatea stabilită potrivit legii depășește 25 de ani.

104. Că mecanismul legislativ de majorare a pensiei de serviciu nu îndeplinește și funcția de recalculare a acesteia în condițiile dreptului comun se susține, în plus, și prin modul în care este enunțat art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004, care

prevede că "Recalcularea pensiilor de serviciu în condițiile art. 95 și 169 din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, se face la cererea persoanei îndreptățite." Aceste dispoziții susțin faptul că procedura recalculării pensiei magistraților, atunci când aceasta este incidentă sub toate particularitățile sale, este supusă, prin trimitere, dispozițiilor Legii nr. 263/2010 care reiau într-o formă ușor modificată dispozițiile Legii nr. 19/2000, aceasta neavând un domeniu suprapus cu cel al art. 82 alin. (4), care, cum s-a arătat deja, se aplică precum o reglementare independentă și suficientă per se.

105. Suma argumentelor prezentate mai sus permite o primă concluzie utilă pentru soluționarea chestiunii de drept cu care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată, aceea că majorarea pensiei de serviciu, prevăzută de art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, cu 1% din baza de calcul pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură nu poate fi obținută prin recalcularea acestei pensii, potrivit art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004, raportat la art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010, ci prin raportare la prevederea specială cuprinsă în Legea nr. 303/2004.

106. A doua chestiune care trebuie verificată este aceea dacă majorarea pensiei de serviciu cu 1% din baza de calcul pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură se poate aplica în considerarea perioadei în care titularul pensiei de serviciu a exercitat profesia de avocat după eliberarea din funcția de procuror sau judecător prin pensionare și obținerea unei pensii de serviciu.

107. În acest demers trebuie subliniat, în primul rând, scopul esențial al legii speciale, care a fost concepută ca un beneficiu al desfășurării activității de magistrat, astfel cum se degajă și din jurisprudența Curții Constituționale, în care se afirmă constant că pensia de serviciu a magistraților a fost instituită în vederea stimulării stabilității, fidelității și formării unei cariere în magistratură. Scopul legii este, așadar, acela de a delimita statutul magistratului, creând un set de instituții juridice configurate în obligații și drepturi care îi au ca subiect al reglementării pe judecători și procurori și cariera acestora.

108. În acest context, este util de menționat că această calitate se obține și încetează în condiții specific reglementate și este dincolo de orice neclaritate că iese de sub spectrul reglementării, încetându-i această calitate, judecătorul sau procurorul eliberat din funcție prin pensionare.

109. Prin urmare, dacă, prin efectul dispozițiilor art. 82 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 și în considerarea calității de magistrat a celui care invocă acest drept, în calculul perioadei de 25 de ani de vechime în magistratură se vor avea în vedere perioadele în care acesta a desfășurat activități juridice conexe de tipul celor prevăzute de lege, la încetarea acestei calități, ieșind de sub incidența legii, această asimilare nu mai este posibilă.

110. În acest sens, vechimea în magistratură, a cărei reglementare o regăsim definită în dispozițiile art. 86 din Legea nr. 303/2004, se recunoaște celui care, având funcția de judecător sau procuror, a îndeplinit una dintre funcțiile enumerate de lege sau perioada în care a fost avocat, notar etc., asimilarea făcându-se înainte, iar nu după încetarea acestei calități.

111. Chiar așa fiind, conceptul de vechime în magistratură cu care operează art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 nu este cel definit de art. 86 din lege, ci cel delimitat prin alin. (1) și (2) din același art. 82.

112. Tot în același sens sunt interpretate dispozițiile art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 prin Decizia nr. 26/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin care s-a statuat, în esență, că vechimea în activitățile juridice conexe este considerată vechime utilă pentru dobândirea și calculul pensiei de serviciu, putând fi valorificată ca atare la data formulării cererii de pensionare.

113. Pe de altă parte, din perspectiva interpretării literale a dispozițiilor art. 82 din Legea nr. 303/2004, se poate observa că atât alin. (1), cât și alin. (4) fac explicită referire, când fixează cuantumul și modul de calcul al pensiei de serviciu, la venitul avut la data pensionării magistratului

din această funcție.

114. Din formularea legii, dând curs unei interpretări de acuratețe, fie și doar gramaticale, rezultă că luarea în calcul a vechimii legale care justifică acordarea pensiei speciale privește exclusiv perioada care precede recunoașterea, stabilirea și plata pensiei, iar asimilarea se poate face doar pentru deschiderea dosarului de pensie.

115. Natura de excepție a reglementării și stricta sa interpretare nu permit aplicarea ei extensivă într-o situație cu alți parametri, cum este cea care a generat formularea sesizării.

116. Similar, criteriile de majorare a pensiei de serviciu privesc cuantumul pensiei la momentul stabilirii, în considerarea activităților generatoare de vechime valorificabilă pentru pensia de serviciu, precum și un mod de calcul specific, atât în raport cu valoarea majorării cuantumul pensiei - de 1% pentru fiecare an care depășește vechimea de 25 de ani - cât și prin circumstanțierea activităților care pot fi luate în calcul pentru asemenea operațiuni. Acest mecanism intră în funcțiune doar când are loc pensionarea titularului unei pensii de serviciu.

117. Rezumând toate argumentele precedente, se pot desprinde drept concluzii utile pentru soluționarea chestiunii de drept cu care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată, următoarele:

118. Mecanismul de majorare a pensiilor de serviciu ale magistraților, reglementat de art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004, este distinct de cel al recalculării pensiei, conform art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004, raportat la art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010.

119. Mecanismul de recalculare a pensiilor, reglementat de legea privind sistemul unitar de pensii publice, dă expresie regulii contributivității ridicate la rang de principiu, care nu este aplicabilă majorării pensiilor de serviciu, stabilite și reglementate prin legea specială. Plata contribuțiilor pensionarului reîncadrat, care achită contribuții de asigurări sociale, nu activează mecanismul de majorare a pensiilor, care va fi operant efectiv la data pensionării celui care are calitatea profesională cerută de lege, fără a fi posibilă aplicarea sa, prin analogie, altor situații.

120. Și, întrucât pensia de serviciu are la bază un concept diferit ca funcțiune, este justificată intenția legiuitorului de a delimita normativ modul de stabilire a acesteia atât din perspectiva calculului, cât și din cea a momentului la care poate fi stabilită.

121. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 519, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă în Dosarul nr. 5.412/118/2016 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 82 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd majorarea pensiei de serviciu cu 1% din baza de calcul prevăzută de alin. (1) pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură, aceste dispoziții nu se aplică și în considerarea perioadei în care titularul pensiei de serviciu a exercitat profesia de avocat după data eliberării din funcție și

obținerea pensiei de serviciu și nu pot reprezenta temei al recalculării acestei pensii, potrivit art. 23 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu și la acordarea indemnizațiilor pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.275/2005, raportat la art. 107 alin. (4) și (5) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 16 octombrie 2017.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Mitroi

WWW.JURI.RO